

A szerző kedélye és humora mindvégig mérsékelt, finom. Nevelői tanításait mindenütt kitűnően szövi be az eseményekbe.

H. Hajtay Etelka—Botond Lajos: Szent István ünneplése. Színdarab elemi isk. gyermekek részére 1 felv., 3 képben. (Magyar Ünnepek kiadása.) A vallásos-irredenta tárgyú színdarab kedvezően kapcsolódik bele a szentév hangulatába. Azonban más alkalomra is használható. A szereplők a népiskola felsőbb osztályainak tanulói közül kerülnek ki és valamennyien oly szerepeket alakítanak, amelyek teljes beleélést kívánnak. Az 1. kép az iskolai élet egy mozzanatát mutatja be, amint a gyermekek egymás között beszélgetnek, vitatkoznak, okoskodnak. Egy lezajlott iskolai ünnepély hangulata él közöttük. Erről beszélgetnek, majd Szent Istvánról folyik az eszmecsere. Később a jó gyermekek között megjelenik egy angyal, aki Göncöl apó szekereként a gyermekeket felviszi a mennyországba Szent István elé. A misztikus fordulat megszokott a gyermek-színdarabokban. Itt is kellemes hatást kelt. A mennyországban Szent István elé terjesztik a gyermekek kéréseit és Szent István, valamint a többi magyar szentek üzenetet küldenek a magyar gyermekeknek és a magyar népnek. Itt van a színdarab csúcspontja. Az ének- és táncbetétekkel elevenített színdarab hitet és reménységet akar kelteni a magyar gyermekek szívében.

Válasz egy „hozzászólás”-ra.

A Nevelésügyi Szemle 1938. évi február-márciusi számában *Evva Leona* kar-társnőm megjegyzéseket tesz számolási vezérkönyvéről írt bírálatomra. Minthogy ezek a megjegyzések nagyon egyoldalúak, másrészt becsondosodott, rosszindulatú emberként akarnak feltüntetni, engedelmet kérek a T. Szerkesztőségtől, hogy válaszolhassak. A „Hozzászólás” bekezdéseinek sorrendjét kívánom követni.

(2) Ha a vezérkönyv szerzője az Előszó hatodik sorában nem hivatkozik 13 évi tapasztalatára, egészen bizonyos, hogy én sem emlitem a 35 évemet. Megjegyzem, hogy a hosszú idő végén is a legújabb nevelés híve és szerény munkása kívántam lenni. A fiatalabb generáció elnyomásának meg még a gondolatát sem foghatja rám senki. Hiszen három évtizeden át hivatásom volt a legifjabb, a fejlődő tanítógeneráció irányítása, buzdítása és ennek mindenkor legjobb erőmmel, örömmel tettem eleget. Legifjabb növendékeim (legújabb kollégáim) nevével is gyakran találkoztam tanügyi lapjaink hasábjain és mindig örülök eredeti jó gondolataiknak. Nagyon megszoktam azonban, hogy azt is őszintén megmondjam, ha hibát találok.

(3) A tetszetős „eredmény” korántsem azonos a jó alaprakással. A számolás-tanításnál éppen nem. Olyan az, mint a *nevelés*. Az eredmény csak jóval később jelentkezik.

(4) Hogy „a notesz használata sok isk. igazgató kívánsága”, — az lehet. Ez azonban egy cseppet sem változtat az igazságon, hogy *a notesz nem fér össze az új neveléssel*, a „notesz” mint ilyen, mindenképpen idejétmúlt. A modern nevelőnek nem kell notesz, mert az nem az „új nevelés” eszköze. — A „számárpád”-ra vonatkozólag teljesen egynézetben vagyunk. A félreértés onnan ered, hogy én a harmadik-negyedik számolási óra után már magam elé szedtem a gyengécske palántákat, nem pedig a második hónap végén, a noteszre való feleltetés után!

Az 5-dik bekezdés szerint: „... 160 óraterv közül csupán 4-nek az anyaga egyetlen (tétel) tudatossá tétele.” Hát ez — enyhén szólván — tévedés. A könyv Részletes Tananyag Beosztásából veszem a következőket: „3—2 tétel tudatossá tétele. (Okt. III. hét, 1 óra)” — „A 2+2 tétel tudatossá tétele.” (Okt. III. 3.) — „5-1 tétel tudatossá tétele.” (Okt. IV. 2.) — „A tanultak, 7:2=3 tétel tud. t. (Nov. II. 5.) — „4×2=8 tétel tudatossá tétele.” (Jan. I. 4.) — Bennfoglalás 8 körében: 8:2 té-

tel.“ (Jan. II. 1.) — „8:4 tétel tudatossá tétele,“ (Jan. II. 2.) Ez magában véve hét óra. De idetartoznak ezek a kettős tételek is, mint „5+1 és 1+5 tételek tudatossá tétele.“ Matematikai abszurdumnak tartom, ha a két tételt szétválasztjuk. Hiszen egymást indokolják, egymást igazolják, egymás nélkül mit sem érnek. Ugyanezt kell mondanom a $9+2$, $11-2$; $7+4$. $11-4$; stb. összekapcsolásokról. Ezek csak együtt tehetők tudatossá. Ilyen egység pedig *valamivel* több van négynél!

A 6-ik bekezdésben „visszautasítja“ azt a sejtésemet, hogy a Szt. István Társulat számolási vezérkönyve valószínűleg hatással volt reá. Kár volt. Hiszen vezérkönyvének címe is ellene bizonyít. A régi „számtan“ helyett népoktatási vonatkozásban a Szent István Társulat révén terjedt el a „számolás“ kifejezés. Az 1925-ben megjelenő állami tanterv még számlant emleget, de az 1932-i kiadás már „számolásról“ beszél, mint azt a közben megjelent kat. tanterv és a Szt. István Társulat vezérkönyve teszi. Kénytelen vagyok szerénytelenül kijelenteni, hogy ez a változás tőlem ered. A magam részéről sohasem tagadom, sőt mindig beismerem, hogy rám hatással van mindig minden könyv, minden írás, amelyben jó gondolat akad, sőt az is, amely meggyőződésemet szerint rossz úton halad.

Végeredményben a Hozzászólás egy hajszálnyira sem változtatta meg azt a véleményemet, hogy Evva Leona kartársam vezérkönyve nem vitte előbbre a számolás-tanítás ügyét.

Több szavam nincs. Ennyivel azonban tartoztam az igazságnak és önmagamnak!

Vadász Zoltán.

LAPSZEMLE

Magyar Pedagógia. 1937. 7—10. és 1938. 1—4. sz.

Cser János: *Ujabb magyar értelmesség vizsgálatok.* Ismeteti az értelmesség vizsgálatok történetét, azután pedig a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium lélektani laboratóriumában 1934-ben szervezett vizsgálatokról ír. 5212 gyermeket vizsgáltak meg. Minden korcsoportra nemenkint legalább 500—500 gyermek esett. Összesen 41 iskola szerepelt budai, pesti, belterületi, külterületi, nép, polgári, közép- és ismétlődőiskolák. Az iskolafajták arányára is gondosan ügyeltek. A próbák ezek voltak: számsorkiegészítéss, idegen szavak megjegyzése, mechanikai érzék és találékonyság, analogiaszimbolum v. kulcspróba, szavak ellentétének meghatározása, szövegkiegészítés, tételképzés, szópárpróba, szabad asszociációs próba (15 percig leírja mindazokat a szavakat, melyek eszébe jutnak.) Az óriási anyag statisztikai feldolgozásából kitűnik például, hogy az egyes képességek milyen ritmusban és mekkora mértékben fejlődnek. A fiúk általános értelmi képességei minden korcsoportra nézve valamivel jobbak a lányokénál. A lányok a számsorkiegészítésben, térelképzelésben és mechanikai próbákban elért eredményeik miatt maradnak el. „A középiskoláknál legjobb a szabad asszociáció, a szövegkiegészítés, a fogalmak ellentéteinek megtalálása: Mind a három nyelvi-logikai készség. Ezzel szemben gyenge a mechanikai érzék, a logikai emlékezet s a térelképzelés“, ami a természettudományos műveltség általános gyengeségét mutatja. — Ezek és egyéb hasonlóan értékes eredmények az értelmességi vizsgálatok mielőbbi és minél általánosabb elismertetését sürgetik.

Nemesné Müller Márta: *A cheltenhami Új Nevelési Kongresszus tanúságai* cím alatt azt vizsgálja „hol érvényesülnek legnagyobb mértékben és legtisztább formában azok a nevelési eszmék, amelyeket a Liga hirdet.“ E tekintetben elsősorban Dánia nyújt jó példát. A dán képviselők a legdemokratikusabbak és leghaladottabbak. Vizsgát, bizonyítványt nem ismernek; mindenki tovább tanulhat, ha képessé-